

„ושבו בנים לגבולם“ - לאיזה גבול?

החברים שלנו מגסים ליצור סינתזה של תרבות יהודית ותרבות אמריקנית; מגסים לחקות את „תור הזהב“ בספרד. למעשה נוצרת כאן „מויגה“ שבה תשעים אחוזים תרבות וזה ורק מעט מאוד תרבות יהודית.

— האם יש לכם דוגמאות למצב אותו אתם מתארים?

— בספריית הרווארד מוצגת עתה תערוכה של עתונות הסטודנטים היהודים; והנה, מה קורה? — ראשית, כמחצית העתונים קיימים בזכות כסף ממקורות ציוניים. שנית, התוכן הוא שיגרת. הכל ברור מראש. ללא כוח יצירה, הכל רדוד.

— סליחה, הלא כל אלה הם דברים חדשים בארה"ב! בכליזאת אנשים משקיעים זמן וכסף, מתנאים עתה ביהדותם. האם כל זה מלאכותי ורופף?

— נכון שישנם דברים חדשים, אבל הם כל-כך מהר „מצליחים“, כל-כך מהר מתמסדים. אין התפתחות, אין תיוניות; כל „התפתחות“ תרבותית יהודית נעשית מוצג לראוה כמעט עוד לפני שנולדה, וכאשר הכל מיועד לראוה ולהפגנה אז אין סיכוי להתפתחות „קורית“. אין יצירה טבעית, יש רק התפעלות מכל דימוי של יצירה.

— מה אתם מצפים למצוא בישראל? חוששני שתתאכזבו!?

— אנחנו בעצמנו חוששים שלא נמצא כר לפעילותנו בארץ. יש לנו הרגשה שאנו „דור-מוקדם-מדי“ ביחס לישראל. אל בישראל עכשו האנשים להוטים אחרי הישגים חומריים, אחרי נוחיות של דיוור, מכוננית וכדומה. ישראל של היום היא אמריקה שלפני למעלה מעשרים שנה, אמריקה החומרנית, האינטרסנטית. אנו מעריכים שבעוד דור תתעורר בישראל הנהיה לערכים תרבותיים, לחיי חברה יפים.

— אם זו הערכתכם את ישראל, איך באמת תשתלבו במציאות הישראלית דהיום?

— אנחנו מוכנים לעבודה חלוצית. אנחנו מוכנים לעבוד עם קבוצות קטנות, להכין את הקרקע להתחדשות התרבותית והחברתית אשר בוא תבוא.

— איזה קשיים מיוחדים אתם צופים ביחס לעבודתכם ולצפיותיכם?

— אנו חוששים מעודף פוליטיזציה של החיים בישראל. בישראל מייד משבצים הכל למסגרות מפלגתיות וזה עלול לפגוע ולשבש. יכול להיות שסיפוח שטחים גדולים מאוכלוסיים בערבים יפגע בתכניותינו לתחיה תרבותית-יהודית ולשיפור חברתי. אבל יש כמוזבן בעיות של בטחון ישראל, ואי אפשר לזוז מהגבולות הנוכחיים כל זמן שאין עם מי לדבר וכל עוד בטחונה של ישראל מוטל בספק.

והברתית, ואיננה מעורה בשאלות היהדות. אנו אומרים — שיבה למקורות, ורק אחר-כך פיתוח המסורת. אנו מדגיגים שים את הבעיות הציבוריות ואילו החבורה נוטה כיום ל„הפנמה“. זהו תהליך העובר על כל הנוער האמריקני כיום.

— מה בקשר לשילוב יהדותכם במסגרות יהודיות אחרות בארה"ב? את, דינה, עשית משהו בתחום התיאטרון היידישאי; ואתה, דוד, תרמת לא-מעט בשטח של ספרות יהודית. — האם לא הצלחתם להשתלב בפעילותכם באיזה זרם יהודי בארה"ב? מהו נסיוונכם?

— ניסינו לעשות כל דבר. פעלנו בתחום התיאטרון, פירסום של עבודות סטודנטים יהודים, חינוך יהודי לילדים, פעילות פוליטית בעיקר למען יהדות ברית-המועצות. אבל הכל ללא בסיס.

**צעירים יהודים אקדמאים,
לשעבר חניכי „חבורת-השלום“,
מתכוננים לעלות לישראל ול-
ממש את יהדותם.**

נואת אלון גל

— מה כוונתכם „ללא בסיס“?

— פעלנו כאילו בחלל ריק. חיפשנו מקום ליישם את אמונתנו בעם היהודי ולא מצאנו. זכינו „להערכות“ אבל לא לחיים יהודיים של ממש. הכל „צבטו בלחינו“, התפעלו מאיתנו, אבל שום גורם לא יכול לעמוד במתח של דרישות, אווירה של פעילות וציפייה להתקדמות. עצם העיסוק שלנו ביהדות נחשב ל„הישג“. ובלי לעשות הרבה החליטו תמיד ש„אנו נחמדים“. ובכן, החלטנו לקפוץ לחיים יהודיים אמיתיים, מפכים. אנו מעדיפים להיות „זנב לאריות“ בישראל מאשר „ראש לשועלים“ כאן בארה"ב.

— מה היתה עמדת המימסד היהודי לנסיונ-תיכם? ואיך קיבלו זאת חבריכם?

— המימסד „ליטף את ראשו“. נכון שהמימסד מנוהל על-ידי עובדים סוציאליים מקצועיים המעוניינים בסטאטוס-קוו. אבל הם לא הרגישו שיש איזו תחיה יהודית רצינית

דינה, סטודנטית לפסיכולוגיה-חינוכית באוניברסיטת הרווארד, קיבלה זה עתה את התואר „דוקטור“. דוד, מועמד לדוקטורט בספרות יידיש באוניברסיטת בראנ-דייס, מהאישים המרכזיים של תנועת הת-חיה היהודית בארה"ב. שניהם יבואו לישראל בדצמבר ומתכננים לחיות בה. לכאורה, פתוחות בפניהם אפשרויות רבות; וגם כיום מצבם החומרי טוב מאוד. ובכל זאת, עוקרים השניים מ„ארץ השפע“ ובאים לישראל.

— דינה ודוד, מה מביא אתכם לישראל?

— יש לנו „goles blues“, כלומר, מלנכוליה של הגלות. אנחנו יהודים במלוא מובן המלה, בעלי הכרה ורוויים בתר-בות היהודית. אחרי שנת 1945 אי-אפשר לחיות שוב כאילו דבר לא קרה. לגבי הישראלי, ההיסטוריה מתחילה ב-1948 ואילו ה„בראשית“ שלנו היא השואה. השואה היא אובדן כל הצדקה של הגלות, גם אילו לא היתה קמה מדינת ישראל. על אחת כמה וכמה שרירה שלילת הגלות כאשר קיימת מדינת היהודים. ליהודי אחרי השואה אין כל זכות לתרום משהו ל„תרבות המערבית“. יהודים מוכרחים „להת-ריס כנגד ההיסטוריה“, והמהאה שלנו היא — לישראל. ומעבר לכל ההלכות, אנו רוצים פשוט אחווה יהודית, לחכך כתפינו עם אחינו.

— ידוע לי על נסיונות רבים ואולי גם רציניים לתחיה של תרבות יהודית כאן בארה"ב. גם אתם הייתם מעורבים בזרם כזה. האם אלה הם נסיונות אכזב לפי דעתכם?

— היתה וקיימת למשל, „חבורת שלום“. זהו נסיון למוגז אמונות חדשות ביהדות עם תחיה של חיי עדה. רעיונות שונים ריחפו בחלל ה„חבורה“: שהלימודים לא יהיו מגוכחים, יבשים ותחרותיים אלא חוויה משותפת, דתית, אנושית; היו נסיונות שונים של פולחן יהודי; היה נסיון לגלות מחדש את הצד העדתי, הצד השיתופי של החיים היהודיים. „החבורה“ נוסדה ב-1969 והיתה בעלת זיקה חברתית מובהקת. אבל מאז היא נעשתה מופנמת יותר, ופוליטית פחות.

— מדוע קראתם לחבורה „חבורת-שלוס“?

— היתה בכך מהאה נגד מלחמת וייטנאם. היה בכך גם מי הרעיון של השאיפה לחיות בצוותא.

— דינה וזוד, מה מביא אתכם לישראל?

— יש לנו "golés blues", כלומר, מלנכוליה של הגלות. אנחנו יהודים במלוא מובן המלה, בעלי הכרה ורוויים בתרבות היהודית. אחרי שנת 1945 אי-אפשר להיות שוב כאילו דבר לא קרה. לגבי הישראלי, ההיסטוריה מתחילה ב-1948 ואילו ה"בראשית" שלנו היא השואה, השואה היא אובדן כל הצדקה של הגלות, גם אילו לא היתה קמה מדינת ישראל. על אחת כמה וכמה שרירה שלילת הגלות כאשר קיימת מדינת היהודים. ליהודי אחרי השואה אין כל זכות לתרום משהו ל,תרבות המערבית". יהודים מוכרחים, "להת-ריס כנגד ההיסטוריה", והמחאה שלנו היא — לישראל. ומעבר לכל ההלכות, אנו רוצים פשוט אחווה יהודית, לחכך כתפינו עם אחינו.

— ידוע לי על נסיונות רבים ואולי גם רציניים לתחייה של תרבות יהודית כאן בארה"ב. גם אתם הייתם מעורבים בזרם כזה. האם אלה הם נסיונות אכזב לפי דעתכם?

— היתה וקיימת למשל, "חבורת שלום". זהו נסיון למוגז אמונות חדשות ביהדות עם תחיה של חי עדה. רעיונות שונים ריחפו בחלל ה"חבורה": שהלימודים לא יהיו מנוכרים, יבשים ותחרותיים אלא חוויה משותפת, דתית, אנושית; היו נסיונות שונים של פולחן יהודי; היה נסיון לגלות מחדש את הצד העדתי, הצד השיתופי של החיים היהודיים. "החבורה" נוסדה ב-1969 והיתה בעלת זיקה חברתית מובהקת. אבל מאז היא נעשתה מופנמת יותר, ופוליטית פחות.

— מדוע קראתם לחבורה "חבורת-שלו"?

— היתה בכך מחאה נגד מלחמת וייטנאם. היה בכך גם מן הרעיון של השאיפה להיות בצוותא.

— מה אירע בינתיים ל"חבורת-שלו"? והאם אתם עדיין בבחינת שותפים לנסיון זה, או לזרם זה?

— התחלנו להתעניין יותר במסורת היהודית עצמה ופחות בנסיונות חדשניים וחקרניים. התחלנו לחוש אחריות לגורל, "כלל ישראל" ולהרגיש בניתוקה של "החבורה" מהעם היהודי. לחבורה יש אופי אחיד מבחינה גילית

פולחן פוליטי בעיקר למען יהדות כריח-המועצות. אבל הכל ללא בסיס.

צעירים יהודים אקדמאים, לשעבר חניכי "חבורת-השלום", מתכוננים לעלות לישראל ול-ממש את יהדותם.

נואת אלון גל

— מה כוונתכם, ללא בסיס?

— פעלנו כאילו בחלל ריק. חיפשנו מקום ליישם את אמונתנו בעם היהודי ולא מצאנו. זכינו, "להערכות" אבל לא לחיים יהודיים של ממש. הכל, "צבטו בלחינו", התפעלו מאיתנו, אבל שום גורם לא יכול לעמוד במתח של דרישות, אווירה של פעילות וציפייה להתקדמות. עצם העיסוק שלנו ביהדות נחשב ל,הישג". ובלי לעשות הרבה החליטו תמיד ש,אנו נחמדים". ובכן, החלטנו לקפוץ לחיים יהודיים אמיתיים, מפכים. אנו מעדיפים להיות, "וגב לאריות" בישראל מאשר, "ראש לשועלים" כאן בארה"ב.

— מה היתה עמדת המימסד היהודי לנסיונותיכם? ואיך קיבלו זאת חבריכם?

— המימסד, "ליטף את ראשו". נכון שהמימסד מנוהל על-ידי עובדים סוציאליים מקצועיים המעוניינים בסטאטוס-קוו. אבל הם לא הרגישו שיש איזו תחיה יהודית רצינית שמאיימת על המסלול השיגרתי. אין להם כל עניין בתחיית התרבות היהודית. אנשי המימסד יושבים בפדרציות רבות-כות והם מצליחים לתרום את כל הסטודנטים למרכבתם. למעשה, ועדות הסטודנטים שקמו בשם התחיה היהודית הוכנסו לתלם של חיי השיגרה הקהילתיים בארה"ב. העובדה שהמימסד קיבל בסבר פנים יפות את פעילותנו רק המחיש לנו את חולשת הנסיון ואת דלות הסיכויים לפתח תרבות יהודית בעלת-חיוניות בארה"ב.

מתגאים עתה ביהדותם. האם כל זה מלאכותי ורופף?

— נכון שישנם דברים חדשים, אבל הם כלי-כך מהר, "מצליחים". כלי-כך מהר מתמסדים. אין התפתחות, אין חיוניות; כל, "התפתחות" תרבותית יהודית נעשית מוצג לראווה כמעט עוד לפני שנולדה. וכאשר הכל מיועד לראווה ולהפגנה אז אין סיכוי להתפתחות-קורית. אין יצירה טבעית, יש רק התפעלות מכל דימוי של יצירה.

— מה אתם מצפים למצוא בישראל? חוששני שתתאכזבו!?

— אנחנו בעצמנו חוששים שלא נמצא כר לפעילותנו בארץ. יש לנו הרגשה שאנו, "דור-מוקדם-מדי" ביחס לישר-אל. בישראל עכשיו האנשים להוטים אחרי הישגים חומריים, אחרי נוחיות של דור, מכונית וכדומה. ישראל של היום היא אמריקה שלפני למעלה מעשרים שנה, אמריקה החומרנית, האינטרסנטית. אנו מעריכים שבעוד דור תתעורר בישראל הנהיה לערכים תרבותיים, לחיי חברה יפים.

— אם זו הערכתכם את ישראל, איך באמת תשתלבו במציאות הישראלית היום?

— אנחנו מוכנים לעבודה חלוצית. אנחנו מוכנים לעבוד עם קבוצות קטנות, להכין את הקרקע להתחדשות התרבותית והחברתית אשר בוא תבוא.

— איזה קשיים מיוחדים אתם צופים ביחס לעבודתכם ולצפיותיכם?

— אנו חוששים מעודף פוליטיזציה של החיים בישראל. בישראל מייד משבצים הכל למסגרות מפלגתיות וזה עלול לפגוע ולשבש. יכול להיות שסיפוח שטחים גדולים מאוכל-סים בערבים יפגע בתכניתנו לתחיה תרבותית-יהודית ולשיפור חברתי. אבל יש כמובן בעיות של בטחון ישראל, ואי אפשר לזוז מהגבולות הנוכחיים כל זמן שאין עם מי לדבר וכל עוד בטחונה של ישראל מוטל בספק.

— מה הייתם רוצים שאני, הישראלי, אחל לכם עם בואכם למולדת?

— טוב לשמוע את הברכה, וישבו בנים לגבולם". אבל אנחנו איננו מתכוונים לגבול הגיאוגרפי המיקראי. אנו חושבים על המימד התרבותי והלאומי. אנו שואפים להתערות בתוככי, "הגבול" הזה. נהיה מאושרים אם נצליח הן להשתלב והן לתרום לפיתוח חיים יהודיים במולדת.

שפע של עתוני סטודנטים יהודים בארה"ב: ביטוי להתעוררות?

Wanted: Jewish Communities

EXODUS
An Introduction To Exodus
Soviet Emigrant Says "Act" "Action in West Protect Us"

HERUT
הרנות

ACHIDUT
DIARY DEAR RABBI

Photos Of Soviet Jews
Write a Description To Place For Flight Of Jew In Soviet-occupied

U-M Prof Fights for Soviet Jew

СВОБОДА

THE LIGHT HA-ORA

גם מן הרעיון של השאיפה לחיות בצוותא.

— מה אירע בינתיים ל"חבורת-שלום"? והאם אתם עדיין בנחינת שותפים לנסיון זה, או לזרם זה?

— התחלנו להתעניין יותר במסורת היהודית עצמה ופחות בנסיגות חדשניים וחקרניים. התחלנו לחוש אחריות לגורל "כלל ישראל" ולהרגיש בניתוקה של "החבורה" מהעם היהודי. לחבורה יש אופי אחד מבחינה גילית

קול אצלנו לא היה שיש אף יהודי יהודי וצניח שמאיימת על המסלול השיגרת. אין להם כל עניין בתחיית התרבות היהודית. אנשי המימסד יושבים בפדרציות רבות כוח והם מצליחים לרתום את כל הסטודנטים למרכבתם. למעשה, ועדות הסטודנטים שקמו בשם התחיה היהודית הוכנסו לתלם של חיי השיגרה הקהילתיים בארה"ב. העובדה שהמימסד קיבל בסבר פנים יפות את פעילותנו רק המחיש לנו את חולשת הנסיון ואת דלות הסיכויים לפתח תרבות יהודית בעלת-חיוניות בארה"ב.

לדבר וכל עוד בטחונה של ישראל מוטל בספק.

— מה הייתם רוצים שאני, הישראלי, אאחל לכם עם בואכם למולדת?

— טוב לשמוע את הברכה, ושובו בניגם לגבולם. אבל אנחנו איננו מתכוונים לגבול הגיאוגרפי המיקראי. אנו חושבים על המימד התרבותי והלאומי. אנו שואפים להתערות בתוככי "הגבול" הזה. נהיה מאושרים אם נצליח הן להשתלב והן לתרום לפיתוח חיים יהודיים במולדת.

שפע של עתוני סטודנטים יהודים בארה"ב: ביטוי להתעוררות?

דינה ודוד (הירש) ראסקיס: מסכמים בשלילה את הנסיון של "חבורת שלום", אך, "חוששים שלא נמצא כר לפעילותנו בארץ", "מוכרי הסיגריות" ביידיש, בתיאטרון שבהנהלתה של דינה.

